

De theaterversie van Don DeLillo's roman *Vallende man* zwalkt nogal, maar Maria Kraakman voorziet het geheel van een **warm kloppend hart**.

Vallende man

Theater
★★★★

Vallende man van Don DeLillo, door Internationaal Theater Amsterdam.

17/3, Internationaal Theater Amsterdam. Daar t/m 30/3.

Kraakman speelt aangrijpend, in een stuk dat lijdt onder te veel effectbejag.

Zilver dat het blauw doorkruist. Dat is één beeld dat de New Yorkers bijbleef in de dagen na '9/11': het blauw van de lucht en het zilver van de vliegtuigen. Ooit een mooi plaatje, nu een voorbode van vuur, as en dood. In de roman *Vallende man* (2007) van Don DeLillo speurt het zoontje van Lianne na de aanslagen met een verrekijker de blauwe hemel af. Zal er nog meer zilver komen?

Vallende man gaat over jurist Keith Neudecker, die aan de terreur ontkomt en in verwarde staat toevlucht zoekt bij zijn ex-vrouw Lianne. Tussen hen ontstaat een broos nieuw verbond, dat uiteindelijk verkrumelt.

Bij Internationaal Theater Amsterdam (ITA) brengt de Franse sterregisseur Julien Gosselin *Vallende man* nu op toneel. Of eigenlijk: als live film. Een groot deel van de bijna drie uur durende voorstelling kijken we naar close-ups van de acteurs. Dat levert haast ondraaglijk kwetsbare beelden op, waarin je elk vlekje en rimpeltje op de gezichten van Eelco Smits (Keith) en Maria Kraakman (Lianne) kunt onderscheiden. Adembenemend dichtbij komen we, en tegelijk creëert Gosselin zo – opzettelijk – grote afstand. Zelfs als Keith en Lianne zich samen in hun huiskamer bevinden, zien wij ze in 'split screen' op het flathoge projectiescherm. Ze leven in gescheiden werelden, elk met hun eigen trauma, en kunnen elkaar niet bereiken.

De filmbeelden en de militante soundtrack domineren zozeer dat van 'toneel' nauwelijks nog sprake is. Dat is niet per se bezwaarlijk, en inhoudelijk zelfs wel passend: we kennen deze tragedie immers voornamelijk van het scherm. Helaas schiet de voorstelling op andere punten wel tekort.

De roman begint met de aanslag, als Keith zich een weg richting veiligheid baant in 'een wereld van neerdalende as en nachtelijk duister'. Een prachtige, beeldende passage. De voorstelling begint met tekstfragmenten, die Gosselin meteen voorziet van beeld, met Smits die halfverblind door de rook stommelt, terwijl hij het volume van de soundtrack tot ondraaglijke hoogte opschroeft.

Dat is driebubbelop, en daarmee gaat veel van de impact verloren. Al gauw gaat het schokkend bedoelde geluidsbombardement vervelen – zo slecht gedoseerd en ongefundeerd is het weinig meer dan provocatie. Op andere momenten geselt Gosselin ons eindeloos met minimal music, kennelijk voor een existentieel accent. Tegenover dit effectbejag staan node-

loos uitgesponnen scènes bij Liannes moeder Nina (Chris Nietvelt) thuis, waar een interessant gesprek tussen Nina en haar minnaar Martin (Hans Kesting) over de aard van terreur verzandt in landerigheid. Gosselin, die levendige dialogen destilleert uit DeLillo's ingeklonken impressionisme, volgt de roman daar te nauwgezet.

Waar hij wél schrappt, maakt hij vreemde keuzen. Keith verliest bij de aanslagen zijn vriend Rumsey (geestige rol van Harm Duco Schut als on-aangepaste computernerd). In de roman ontdekken we pas aan het slot dat hij dit zichzelf verwijt en waarom – een onthulling die zijn degeneratie in een nieuw licht zet. Gosselin laat die ontknoping weg. Vooral zonde is het dat hij de scènes over de terroristen en hun motieven marginaliseert.

Bij DeLillo zijn dat gedurfde passages die een vurig verlangen naar broederschap en zelfopoffering invoelbaar maken, op toneel moet Majd Mardo het als kaper Hammad doen met wat schampere religieuze zinnnetjes.

Op één punt heeft Gosselin de roman wel fundamenteel verbeterd: de relatie tussen Lianne en Keith. Is dat in het boek een zwijgzame, onverklaarbare houdgreep, op toneel zijn er, naast de pijn, ook voelbaar liefde en plezier. Dat is vooral te danken aan het warmbloedige spel van Maria Kraakman: hier is Lianne de ware hoofdpersoon, en haar nerveuze zoektocht naar zingeving is bij vlagen zeer aangrijpend. Kraakman voorziet het geheel zo van een warm kloppend hart.

Herien Wensink

Advertentie

Wat als

...dit jouw kind is?

Wees voorbereid. Volg nu onze cursus EHBO aan baby's en kinderen. Ga naar:

rodekruis.nl/ehbo-kinderen

 Rode Kruis

Eelco Smits in
Vallende man
Foto Jan Versweyveld